

Genealógia je vedná disciplína, ktorá sa zaoberá tvorbou postupnosti toho ktorého rodu. Je čím ďalej tým viac populárnejšia, keďže dokáže odhaliť často netušené súvislosti. Tu je názorná ukážka.

Prievidzskí Gramantíkovci I.

Priezvisko Gramantík je špecifické. Jeho výskyt nie je široký a historicky sa viaže prevažne na Prievidzu. Naozaj, Gramantíkovci patria medzi staré prievidzské rodiny. Ich existencia v meste je doložená už v roku 1675. Pozornosť budeme venovať hlavne obdobiu 19. storočia. Pretože vtedy (až na jednu výnimku) sa v rôznych historických záznamoch stretávame so šiestimi kňazmi, nositeľmi priezviska Gramantík. Nás bude zaujímať ich pôvod a možná príbuznosť. Záujem nie je iba prvoplánový, pretože pri všetkých šiestich kňazoch sa jedná osobnosti s historickým významom. No podme pekne po poriadku.

Prvým a najstarším bol Matej Gramantík, zvaný Prievidžan. Narodil sa tu okolo roku 1700, za kňaza bol vysvätený v roku 1724. Jeho pôsobiskom sa stala rodná horná Nitra. Keďže v Prievidzi sa vtedy ešte stretávalo slovenské i nemecké etnikum z neďalekých nemecky hovoriacich obcí, dobrá znalosť nemčiny a dialektov tunajších Nemcov mu umožnili pôsobiť medzi týmto obyvateľstvom. Najskôr pôsobil v Koši (1724 – 1731) a v roku 1731 prešiel na faru do Kľačna. Až do roku 1736 bol zároveň spoločným kňazom aj pre veriacich z Tužiny. Počas epidémie cholery, niekedy v polovici 18. storočia, nechal pred kostolom postaviť sochu Nepoškvrneného počatia Panny Márie za záchranu životov. Medzi veriacimi blahodarne pôsobil tri desaťročia, až do roku 1762, keď sa fary vzdal. Utiahol sa do rodiska, do Prievidze, kde 6. februára 1766 zomrel.

Iba deň predtým, 5. februára 1766, mali v prievidzskej rodine Gramantíkovcov veľkú radosť. Narodil sa syn Valentín. Múdreho chlapca dali do škôl. Po absolvovaní prievidzského gymnázia piaristov odišiel do seminára. Za kňaza bol vysvätený v roku 1802. Pôsobil v ostrihomskej arcidiecéze. Postupne bol kaplánom v Jacovciach (1803), Prašiciach (1804) a Myjave (1806). Od roku 1809 spravoval administrátor farnosti v Bzinciach pod Javorinou, kde sa roku 1837 stal riadnym farárom. Venoval sa duchovnému

i materiálnemu povzneseniu farnosti, pracoval i na národnom poli. V roku 1853 odišiel na odpočinok do Nového Mesta nad Váhom, kde vstúpil do Inštitútu sv. Vojtecha (1858). Tam aj zomrel 24. januára 1862.

Gramantíkovci v Prievidzi patrili medzi vážené rodiny, muži pôsobili v súkenníckom cechu. Remeslo sa v rodine zväčša dedilo. Podobne na tom bol aj Ignác Gramantík. Narodil sa niekedy v roku 1801 alebo 1802. Bol učňom, tovarišom a po vandrovke a návrate do Prievidze súkenníckym majstrom a váženým mešťanom. Žil na Dlhej ulici, číslo domu 357. Ako 21-ročný sa oženil, za manželku pojal Alžbetu Žňavovú z ďalšej váženej prievidzskej rodiny. Postupne sa im narodili štyri deti: František (* 1824), Mária (* 1826), Ignác Jakub (* 1828) a Valentín (* 1831).

A práve ten najmladší Valentín je pre naše ďalšie rozprávanie dôležitý. Narodil sa 12. februára 1831 v Prievidzi. Keďže rodičia pokračovateľov remesla i rodu už mali, Valentínovi určili cirkevnú dráhu. A možno na voľbu povolania Valentína Gramantíka mal vplyv aj jeho príbuzný, už spomínaný starší menovec, vtedy farár v Bzinciach pod Javorinou. Mladý Valentín študoval teológiu v Banskej Bystrici a práve tam prejavil svoje národné cítenie. Po vysvätení (1860) bol postupne kaplánom v Čiernom Balogu, Tajove, Banskej Bystrici a Detve. V mladom veku sa zúčastnil revolučných bojov (1848 – 1849), kde osobne spoznal krutosti vojny. Preto neskôr žil i pôsobil utiahnutým, asketickým dojmom. Všímal si zhubný vplyv alkoholizmu na obyvateľstvo a všemožne proti nemu bojoval. V roku 1865 prestúpil do Rožňavskej diecézy. Tu bol postupne kaplánom v Starej Haliči, správcom farnosti v Brezničke (1865), kaplánom vo Veľkej Suchej (1866) a Divíne (1867) a správcom farnosti v Šoltýske (1869). V rokoch 1870 – 1873 žil mimo pastoraácie, potom opäť viedol farnosti v Hornom Tisovníku, Dolnej Strehovej, Muránskej Hute a Podkriváni (1896). Od roku 1898 žil na odpočinku, zomrel niekedy po roku 1906.

No vráťme sa do Prievidze. Súkenníckemu majstrovi Ignácovi Gramantíkovi niekedy v rokoch 1831 alebo 1832 náhle zomrela manželka. K malým deťom potreboval opateru, a preto sa 1. mája 1832 opäť oženil. Zbral si 20-ročnú Johanu, dcéru iného prievidzského súkenníckeho majstra Valenta Michalíka. Z tohto manželstva sa narodilo šesť detí: Juliana (* 1835), Ján (* 1837), Anna (* 1840), Johana (* 1843), Ján (* 1845) a Juraj (* 1848). Pre nás bude dôležitý opäť najmladší, tentoraz Juraj.

(dokončenie v budúcom čísle)

Erik Kližan (1977)